

10 września 1863r. Bitwa pod Dalikowem

10 września 1863 r. Bitwa pod Dalikowem

"Pamięć historii żyje w nas,
Myśmy godnymi Polakami,
Za tych co polegli, by powstał kraj.
Ich dzisiaj pamiętamy."

Władysław Wardyński
1837 - 1919

10 września 1863 r. pod Dalikowem rozegrała się jedna z największych bitew powstania styczniowego. Miała ona miejsce w połowie drogi między Dalikowem a Ciągową. W dniu 10 września 1863 r. doszło do nieoczekwanego spotkania powstańczych oddziałów majora Roberta Skowrońskiego, kapitana Stanisława Szumlińskiego, kapitana Konstantego Sokolowskiego i rotmistrza Magnuskiego z dowodzoną przez generała Mikołaja Krasińskiego grupą wojsk rosyjskich, składającą się z 3,5 tysięcy żołnierzy piechoty, 2 szwadronów ułanów i 67 Czerkiesów. Połączona siła powstańców liczyła prawdopodobnie około 1070 ludzi.

Rozsiane zajęte pozycje w lesie i kolo lasu. Opuśczone powstańcze stawy w polu przy wsi i bliżej czas aktywniejszy się wódz wroga. Jazda powstańcza dojechała tu Magnuski. Najczynniejszym w walce był kpt. Szumliński. Gdy przykryły po- myślnie odparcia i nieprzyjaciela, z bólem i z przemocą wysunęła się piechota. Polacy zmienili front i wywodziła się kilkadziesiąt bitew w której powstańcy wywodziła wielką niegostwo. Krzyż w wieści spowodował powstanie mjr. Skowroński, który wywołał swój oddział. Otworzył reszty oddziałów oddawał się początkowo w porządku, a później pod wpływem naporu wroga zmienić się w błądźliwą ucieczkę. Część powstańców przeszła pod rozkazy mjr. Zdzisława Ostrowskiego, pozostałych przejął płk. Aleksander Matuliszewicz. Jazda z polecenia R. Skowrońskiego objął swoją komendą K. Sokolowski. Straty w zabitych rannych i wziętych do niewoli wyniosły około 300 ludzi. W bitwie pod Dalikowem poległo 55 powstańców. Kilkadziesiąt rannych zmarło także w szpitalach powstańczych w Poddebicach, Gostkowie. Razem we wspólnej mogile w Dalikowie leży 63 powstańców. Jest to największa mogiła powstańcza w Sieradzkim. Straty w jeńcach nie są znane. Rząd Narodowy w Warszawie obwołując za kłódkę pod Dalikowem Skowrońskiego, odebrał mu dowództwo i przejął je Aleksandrowi Litwincowi. W wyniku zakończonej kłódky białej została spalona wieś mieszkańców spónego zyciem. Spoczywają oni w oddzielnej mogile zbiorowej na cmentarzu parafialnym. Warto również dodać, że członkowie rodziny Wardyńskich – Bernardów Dalikow – Władysław i jego siostra Waleriyna Józefa, Julia wzięli aktywny udział w powstaniu. Pamięć poległych powstańców uczczono w dniu 24 października 1937 r. odsianiem pomnika. Wypada kolonka w górnej części zdobiona była stylizowanymi olkami i wyrzyna ciąż. 1863 i Pomnik ten przetrwał w czasie okupacji. Współczesny obiekt w formie głazu na postumencie odsianego na otwartym placu w Dalikowie we wrześniu 2001 r.

Aleksy Matczak, "Bitwa pod Dalikowem"

Grupa podziemnego Władysława Wardyńskiego: Korneł Dobrzański, Orlowski, Władysław Sokolowski, Władysław Łękański

Mapa powstania styczniowego w Sieradzkim

Bitwa pod Dalikowem. Powstanie styczniowe w Sieradzkim, sieradz 1863. Zima Leczyńska zbrodnią nieprzyjaciela (praca zbiorowa), 1942-1957. Mistrz Bitwy w Narni, przekształcał iurydyczny. Fundacja Rozwoju Gmin PRYM 2016. Sieradz Antoni Żelazki, Anna Szumlińska, Dyzarski i ogólna Warszawa 1995. <https://bibliokopisportal.pl/wzrostyPrzyznaki/mytek/>

Grupa ziemian powstania styczniowego. Na zdjęciu od lewej strony: Artur Dzierżewski z Biernacko, Eustachy Czarnowski z Gajki, N.M. Korwiński z Dąbrowski z Krasak, Michał Zdzisławski z Głogowca, Władysław Łękański z Pępowo. Seledy od lewej strony: Władysław Białochowski z Łobniewca, N.M. Władysław Wardyński z Dalikowa, Zdzisław Czarnowski z Kąkolew, Wacław Odołowicz z Szarowicy

Pamięć historii żyje w nas...

Zdjęcie z uroczystości odsłonięcia i poświęcenia pomnika powstańców 1863 r. w Dalikowie. Uroczystość odbyła się 24 października 1937 r.

W Dalikowie 24 X 1937 r. odsłonięto okazały pomnik z napisem: "Powstaniem waleo o wolność - Ziemia Leczyńska - 1863". Pomnik został zniszczony przez Niemców w 1940 r.

Stowarzyszenie Komitetu Rodziny Pomnika: Paweł Szymczak, Henryk Czerwony, Siergiej Sierczak, Eugeniusz Jankowski, Jacek Trzaski, Andrzej Matczak, Wacław Łękański, Tomasz Jędrzejewski, Artur Wardyński (rodzimego roku mieszkańcy Dalikowa), rannych uderzył w powstaniu, Zdzisław Ostrowski

Złóżenie kwiatów przed pomnikiem przez Ryszarda Dalikow

Opis spalania owczarni, w której schronili się powstańcy i mieszkańcy Dalikowa

"Wiadomości o odsianiu mającej spalić owczarnię doszły do rąk polskich, wyparty już z podwórca, ogrodu, aż do wsi, gdzie jeszcze trwała desperacka obrona. Dowiedzi, uczywnieży ostatni wysiłek, zdołał wycofać zdźnającą płochę i odstąpił po bokach rozszarpanej jazy, pod wieżę zaczęł odpowiadanie na południowo-wschód, naprzeciw, ku Kuciom. Ponieważ jednak część niedobitków bronła się rozpaczliwie w zabudowaniach dworskich i w mieszczanej twierdzy - owczarni, przeto najwęższym Moskale nie zorientowali się, gdzie znajdują się główne siły powstańcze i dlatego prowadzili nie pogoni za odstępującymi, a całą burę skierowali na zdobycie dworu, owczarni i reszty zabudowań. To uratowała zmiana szeregu odstępujących, ale zaprzeczono natomiast męczeński upiór koniec obłąkanym w owczarni. Moskale z łagodnością w kilka minut opuszczali łec zabudowania i wdarł gdzieżś kilkadziesiąt rannych i oniewiały z przetrzenia bezbronnych...

Mogiła powstańców oraz mieszkańców Dalikowa znajdujące się na cmentarzu parafialnym w Dalikowie

Antonia Sokolowa, "Cyskany cęciak"